

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра аудиту**

КОРОЛІШИН Максим Ігорович

**ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА: УПРАВЛІННЯ,
АНАЛІЗ, АУДИТ**

(На матеріалах ТОВ «Монтажбудсервіс»)

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійна програма «Аудит та державний фінансовий контроль»
кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконав студент
групи ОАДФКм-21
Королішин Максим

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Шестерняк М.М.

Тернопіль – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДОБРАЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність фінансових результатів підприємства	6
1.2. Облікова політика підприємства як важіль управління формуванням фінансових результатів підприємства	14
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	18
2.1. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства	18
2.2. Методика аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «Монтажбудсервіс»	23
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	36
3.1. Мета, завдання та джерела аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства	36
3.2. Методика проведення аудиту фінансових результатів ТОВ «Монтажбудсервіс»	41
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах економіки ринкових відносин ефективність функціонування будь-якого підприємства визначається його фінансовими результатами. Саме фінансовий результат є ключовим індикатором успішності господарської діяльності, рівня конкурентоспроможності та основним джерелом формування фінансових ресурсів для подальшого розвитку. У сучасних умовах економічної нестабільності та зростання конкуренції особливого інтересу набувають запити управління, аналізу та аудиту фінансових результатів, адже вони забезпечують прийняття обґрунтованих управлінських рішень і підвищують фінансову стійкість підприємства.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю постійного удосконалення системи управління фінансовими результатами, впровадження сучасних методів аналітичної оцінки та контролю за ефективністю діяльності суб'єктів господарювання. Від точності аналізу, своєчасності управлінських рішень і достовірності аудиторської перевірки залежить не лише рівень прибутковості підприємства, а й його здатність адаптуватися до змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ та практичних аспектів управління, аналізу й аудиту фінансових результатів підприємства, а також розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності їх формування та використання.

Для досягнення мети визначено такі **основні завдання**:

- вивчити сутність фінансових результатів,
- визначити роль облікової політики підприємства як важеля управління формуванням фінансових результатів підприємства;
- визначити завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства;
- охарактеризувати методику їх аналізу,

- встановити мету, завдання та джерела аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства
- запропонувати шляхи удосконалення аудиторського контролю.

Об’єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «Монтажбудсервіс», спрямована на формування та використання фінансових результатів, а **предметом** – сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів управління, аналізу та аудиту його фінансових результатів.

Методи дослідження. В процесі підготовки кваліфікаційної роботи було використано різноманітні наукові методи, що засновані на положеннях діалектичного методу пізнання. При всебічному дослідженні теоретичних та методичних аспектів обліку витрат і доходів в житловому будівництві використано ряд нормативних та законодавчих актів, які регулюють цю ділянку обліку, наукові статті, навчальні посібники та інші джерела. У ході дослідження вивчена і опрацьована теж облікова та звітна інформація ТОВ «Монтажбудсервіс».

Наукова новизна отриманих результатів полягає у вдосконаленні діючої методики аналізу та аудиту фінансових результатів підприємства. Зокрема, проведено аналіз фінансових результатів ТОВ «Монтажбудсервіс» та зроблено відповідні висновки та надано рекомендації з підвищення ефективності діяльності підприємства; запропоновано алгоритм аудиторської перевірки правильності відображення в обліку фінансових результатів.

Практична значимість роботи полягає в тому, що результати дослідження проблем аналізу, аудиту фінансових результатів та управління ними можуть бути використані не лише у практичній діяльності ТОВ «Монтажбудсервіс», а й іншими підприємствами будівельної галузі.

Апробація результатів дослідження. Кваліфікаційна робота апробована, за результатами дослідження опубліковано тези за темами:

«Вплив якості аудиту фінансових результатів на ефективність бюджетного планування», «Сучасні підходи до аудиту фінансових результатів: проблеми та шляхи удосконалення».

Обсяг та структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, переліку використаних джерел, додатків.

У вступі роботи розкрита актуальність теми дослідження, мета, об'єкт дослідження та дається короткий зміст кваліфікаційної роботи.

В першому розділі розкриваються теоретичні основи відображення фінансових результатів підприємства, зокрема досліджується сутність фінансових результатів підприємства та розглядається облікова політика підприємства як важіль управління формуванням фінансових результатів підприємства.

У другому розділі досліджено завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, висвітлені питання організації і методики аналізу фінансових результатів підприємства.

Третій розділ кваліфікаційної роботи визначає мету, завдання та джерела аудиту, узагальнює методику аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства.

У висновках в стислому вигляді даються пропозиції відносно вдосконалення наявної методики аналізу та аудиту фінансових результатів діяльності на ТОВ «Монтажбудсервіс».

Основна частина роботи становить 54 сторінки комп'ютерного тексту, у тому числі 7 таблиць, 6 рисунків, список літератури з 53 найменувань, 3 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДОБРАЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансових результатів підприємства

Будь-яке підприємство розпочинаючи свою діяльність прагне отримання позитивного (принаймні не від'ємного) фінансового результату. Тобто саме поняття «фінансовий результат» фігурує уже в момент започаткування власної справи, адже його позитивне значення є власне метою функціонування бізнесу. Проте у науковій літературі досі не існує єдиного (тим паче однозначного) підходу до визначення поняття «фінансовий результат підприємства», оскільки його сутність розкривається з позицій різних економічних шкіл і напрямів. Фінансовий результат можна визначити як узагальнений показник ефективності господарської діяльності, який поєднує облікову, управлінську, економічну та інвестиційну складові та слугує основою для розуміння фінансового стану підприємства.

Проводячи дослідження поняття фінансових результатів підприємства слід розуміти, що це узагальнений показник ефективності його господарської діяльності, який відображає, наскільки вдало підприємство використовує наявні у себе ресурси для досягнення прибутку.

Господарська (основна або статутна) діяльність будь-якого суб'єкта господарювання передбачає постійне порівняння доходів і витрат, а також в подальшому – визначення фінансового результату. Власне визначений позитивний фінансовий результат (прибуток) формується перевищенням доходів над визнаними витратами, які існували для їх одержання, а негативний результат (збиток) – навпаки. А сам алгоритм обчислення фінансового результату суб'єкта господарювання передбачено існуючими в Україні формами фінансової звітності, складання яких регулюються

чинним законодавством, зокрема Національним П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [25].

Ще одна пов'язана з фінансовим результатом економічна категорія «прибуток» відбиває чистий дохід, створений у сфері виробництва продукції, робіт та послуг в процесі здійснення підприємницької діяльності. Прибуток є невід'ємною складовою успішної діяльності підприємства, його розвитку і задоволення потреб як власників підприємства, так і його працівників.

Тобто фінансовий результат показує різницю між усіма доходами підприємства та його витратами за певний період. У випадку перевищення його доходів над витратами – утворюється прибуток. Якщо ж понесені витрати більші за доходи – виникає збиток. Слушно відмічають у своїй праці Бортняк О.О.,Скаска О.І. «загалом фінансовий результат – це не лише підсумок роботи підприємства, а й індикатор його фінансового здоров'я, ефективності управління, конкурентоспроможності та перспектив розвитку, тобто поняття «фінансовий результат» є одним із базових у фінансовому менеджменті, бухгалтерському обліку й економічному аналізі, тому різні науковці та нормативні документи трактують його по-своєму» [1, с. 261].

Мардус Н.Ю., Брік С.В. відзначають, що «зарубіжні системи визначення фінансових результатів показують через призму відображення ефективного використання капіталу, вкладеного власниками. Прибуток розглядається не з позиції його положення в процесі розширеного відтворення, а по терміну повернення вкладених у нього коштів (безповоротному і зворотному)» [21].

У продовження їх думки відзначимо наступну слушну думку «загалом у світовій практиці можна узагальнити наступні методики формування фінансового результату діяльності бізнес-структур:

- за базу розрахунку беруть формулу балансу, коли різниця між власними капіталом та зобов'язаннями дорівнює активу;

- метод «витрати – випуск»;
- як розрахунок зміни вартості чистих активів на кінець та початок звітного періоду» [21].

Загалом для віддзеркалення розрахункових операцій за означеними вище методиками у суб'єктів господарювання у робочих планах рахунків фігурують різні моделі, які підпорядковані та взаємопов'язані зі структурою сформованої відповідної звітності. Беззаперечним при цьому є той факт, що обчислені отримані показники фінансових результатів, які розраховано цими методиками будуть містити відхилення та відрізнятися між собою.

Отож спробуємо провести систематизований огляд основних підходів до визначення фінансового результату.

Перший – обліково-економічний підхід – заснований на даних системи фінансового обліку. Отриманий фінансовий результат – це різниця між доходами та витратами підприємства за певний звітний період. Тому якщо доходи перевищують витрати – формується прибуток, якщо ж навпаки витрати більші за доходи – збиток. Тому згідно норм НП(С)БО формуючи «Звіт про фінансові результати» [25], фінансовий результат визначається як прибуток (збиток) від діяльності після оподаткування, що показує ефективність господарювання за період.

Заслуговує на увагу другий – управлінський підхід, який орієнтований на прийняття управлінських рішень. При його застосуванні фінансовий результат розглядається як індикатор ефективності управління ресурсами підприємства, який відображає ступінь досягнення стратегічних і тактичних цілей. Тобто за цим підходом фінансовий результат – це точне мірило успішності діяльності, що дозволяє оцінити рентабельність, ліквідність і фінансову стабільність підприємства.

Третій – економічний (теоретичний) підхід базується на загальноекономічних принципах ефективності. Фінансовий результат трактується ширше – як економічний ефект, отриманий у результаті

господарської діяльності, який відображає приріст вартості капіталу підприємства. Тобто він показує не лише бухгалтерську різницю між доходами та витратами, а й загальне зростання економічної цінності підприємства.

При застосуванні інвестиційного підходу, який характерний для фінансового аналізу та оцінки вартості бізнесу, фінансовий результат – це зміна ринкової вартості підприємства внаслідок інвестиційних і фінансових рішень, що впливають на прибутковість власного капіталу. Тому у цьому контексті фінансовий результат відображає очікуваний дохід інвесторів або ефективність капіталовкладень.

При проведенні економічного аналізу застосовують фінансово-аналітичний підхід, при якому фінансовий результат – це узагальнений показник ефективності роботи підприємства, котрий формується під впливом багатьох факторів (виробничих, збутових, цінових, податкових тощо) і є основою для оцінки динаміки розвитку підприємства.

Підсумовуючи наведену вище інформацію можемо побудувати наступну таблицю 1.1. із зведеною інформацією, щодо наведених підходів.

Таблиця 1.1

Характеристика наукових підходів до визначення фінансових
результатів підприємства

Підхід	Сутність	Ключова ідея
Обліковий	Різниця між доходами і витратами	Формує прибуток або збиток
Управлінський	Індикатор ефективності менеджменту	Відображає результативність управління
Економічний	Приріст вартості капіталу	Визначає економічний ефект
Інвестиційний	Доходність для власників	Показує ефективність інвестицій
Аналітичний	Узагальнений результат діяльності	Служить базою для оцінки ефективності

Проте у будь-якому випадку та за використання будь-якого підходу значення фінансових результатів наступне:

- ✓ Вони показують рівень ефективності управління підприємством;
- ✓ Обов'язково впливають на інвестиційну привабливість;
- ✓ Слугують основою для розподілу прибутку (формування дивідендів, резервів, забезпечення розвитку);
- ✓ Використовуються для оцінки кредитоспроможності та складанні фінансових планів тощо [7].

Важливим питанням при дослідженні поняття фінансових результатів підприємства є вивчення їх складу і структури.

Позаяк фінансовий результат є підсумовуючим показником ефективності діяльності підприємства, котрий повинен відображати кінцевий підсумок його господарювання за певний період, то він визначає, ступінь ефективності використання наявних у підприємства та у його розпорядженні ресурсів, чи забезпечує зростання вартості капіталу та чи сприяє досягненню стратегічних цілей. Відповідно до «Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1» [25], «фінансовий результат визначається як різниця між доходами і витратами підприємства за звітний період та може мати форму прибутку або збитку» [25].

Задорожний З.-М.В. та Омецінська І.Я. наголошують, що «склад фінансового результату охоплює прибутки та збитки, що формуються в результаті різних видів діяльності підприємства – операційної, інвестиційної та фінансової. Кожен із цих напрямів має власну економічну природу, структуру доходів і витрат, а отже – специфічний вплив на підсумковий фінансовий результат» [8, с. 225-237]. .

Операційна діяльність є основним джерелом формування фінансового результату. Вона включає виробництво та реалізацію продукції (робіт, послуг), а також інші операції, безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства. Результатом операційної діяльності є прибуток (або збиток) від операційної діяльності, який підраховується як різниця

між операційними доходами (виручкою від реалізації, іншими операційними доходами) та операційними витратами (собівартістю реалізованої продукції, адміністративними та збутовими витратами).

Фінансовий результат від інвестиційної діяльності формується внаслідок здійснення операцій із придбання та реалізації необоротних активів, фінансових інвестицій, отримання дивідендів, відсотків, прибутку від участі в капіталі інших підприємств тощо. Цей показник характеризує ефективність управління інвестиційним портфелем підприємства та здатність генерувати додатковий дохід поза межами основної діяльності.

Фінансова діяльність охоплює операції, пов'язані із залученням і використанням капіталу, зокрема отримання та погашення кредитів, виплату дивідендів, сплату відсотків, емісію цінних паперів тощо. Результат фінансової діяльності позначає, ступінь ефективності управління підприємством власними і залученими фінансовими ресурсами» [8, с. 225-237].

Отже, загальний фінансовий результат діяльності будь-якого підприємства визначається шляхом послідовного узагальнення результатів від усіх здійснюваних видів діяльності, що можна зобразити з допомогою наступної формули:

$$\begin{aligned} \text{Фінансовий результат до оподаткування} = \\ \text{Результат операційної діяльності} \pm \\ \text{Результат інвестиційної діяльності} \pm \\ \text{Результат фінансової діяльності.} \end{aligned}$$

Після врахування суми податку на прибуток власне й одержують чистий фінансовий результат підприємства (чистий прибуток або збиток) – самий головний показник, що характеризує ефективність діяльності підприємства, який водночас є основою для подальшого формування власного капіталу, визначення рентабельності та прийняття стратегічних рішень.

Таким чином, можна зробити висновок, що структура фінансового результату повністю відображає взаємозв'язок між усіма напрямками здійснюваної діяльності цього підприємства. Її детальний аналіз дозволяє в майбутньому оцінити джерела формування прибутковості, виявити можливі резерви зростання, визначити раціональність діючої системи управління фінансовими потоками та надалі прийняти обґрунтовані управлінські рішення щодо стабільного підвищення ефективності господарювання.

На сьогодні складовими фінансового результату, що отримає підприємство за наслідками діяльності звітного періоду є:

1. Його результат від провадження операційної діяльності – тобто його прибуток (або збиток) від основної (статутної) діяльності (тобто виробництво, продаж товарів, послуг).

2. Його результат від фінансової діяльності – отриманий ефект від провадження операцій із капіталом, кредитами, інвестиціями тощо.

3. Його результат від інвестиційної діяльності – отримані доходи або збитки від надходження чи продажу необоротних активів, цінних паперів тощо.

Досліджуючи поняття фінансового результату у працях різноманітних вчених зупинимося на підході, що дуже імпонує. Власне Лесюк А.С., розглядаючи сутність фінансового результату, у першу чергу відзначає такі його характеристики:

1. «Фінансовий результат (прибуток), розкриває собою конфігурацію доходу суб'єкта господарської діяльності, що утілює певний вид діяльності. Ця зовнішня найпростіша конфігурація вираження прибутку є разом з тим недостатньою для його повної характеристики, тому що у деяких випадках активна діяльність у якій-небудь сфері може і не бути пов'язаною із одержанням прибутку (наприклад, політична, благодійна діяльність)» [16, с. 67-73].

2. «Фінансовий результат (прибуток), є конфігурацією доходу суб'єкта господарської діяльності, що витратив свій власний або залучений капітал з метою досягнення справедливого комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривно пов'язана з категорією капіталу – особливим фактором виробництва – і в усередненому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу» [16, с. 67-73].

3. «Фінансовий результат (прибуток), не є гарантованим доходом суб'єкта господарювання, що інвестував свій власний чи залучений капітал у той чи інший вид бізнесу. Він є наслідком виключно успішного здійснювання цього бізнесу. Прибуток є справедливою мірою і винагородою за ризик реалізації підприємницьких ідей та діяльності» [16, с. 67-73].

4. «Фінансовий результат (прибуток) характеризує не весь сукупний дохід, що був отриманий в процесі провадження статутної діяльності, а лише ту частину доходу, що «увільнені» від понесених витрат на здійснення цієї діяльності. Тобто, у числовому вираженні прибуток є надлишковим показником, що репрезентує різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в ході здійснювання підприємницької діяльності» [16, с. 67-73].

5. «Фінансовий результат (прибуток) є вартісним показником, вираженим у грошовій формі. Така форма оцінки прибутку пов'язана з практикою узагальненого вартісного обліку всіх пов'язаних з ним основних показників – вкладеного капіталу, одержаного доходу, понесених витрат тощо, а також з діючим порядком його податкового регулювання» [16, с. 67-73].

Тому вважаємо, що розрахований фінансовий результат є підсумковим показником діяльності підприємства, що підтверджує, наскільки раціонально воно використовує наявні ресурси для створення своєї вартості й забезпечення подальшого стабільного розвитку.

1.2. Облікова політика підприємства як важіль управління формуванням фінансових результатів підприємства

Досягнення ефективного рівня управління фінансовими результатами підприємства неможливе без раціонально побудованої системи бухгалтерського обліку. Ключове місце у цій системі займає облікова політика, яка визначає методологічні та організаційні засади ведення обліку, відображення доходів, витрат і фінансових результатів. Власне облікова політика виступає інструментом управління фінансовими показниками, забезпечуючи достовірність і порівнюваність фінансової звітності.

Відомо, що «облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [23] відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [32] та національних (або міжнародних) стандартів бухгалтерського обліку» [25]. Домбровська Н.Р. наголошує, що «облікова політика підприємства розглядається як важіль управління формуванням фінансових результатів, тому що саме через систему вибраних методів обліку та оцінки підприємство впливає на те, як формуються доходи, витрати, собівартість і, відповідно, прибуток. Вона охоплює власне вибір способів оцінки активів і зобов'язань, методик визначення моменту визнання суми доходів і витрат, сукупність методів нарахування амортизації, порядок та процедури формування резервів і відображення результатів господарських операцій» [6].

Формування фінансового результату безпосередньо залежить від прийнятих у підприємстві елементів облікової політики. Наприклад, вибір методу оцінки оборотних активів (ФІФО, середньозважена собівартість тощо) впливає на собівартість реалізованої продукції і, відповідно, на величину прибутку. Аналогічно, застосування різних методів амортизації

основних засобів (прямолінійного, кумулятивного, виробничого) змінює структуру витрат і динаміку фінансових результатів у часі.

Саме від вибору методу оцінки (наприклад, метод амортизації, метод оцінки при списанні запасів) залежить, як швидко підприємство визнає витрати, а отже – і який фінансовий результат отримує в конкретному періоді. Наприклад: вибір методу прискореної амортизації означатиме більші витрати сьогодні що впливатиме на формування меншого прибутку зараз і як підсумок – податкове навантаження зменшується. Відображення резервів сумнівних боргів, сум забезпечень майбутніх витрат, а також момент визнання доходів від реалізації продукції формують реальну картину прибутковості діяльності підприємства. Тобто Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. відзначають, що «облікова політика визначає правила визнання доходів і витрат, позаяк спосіб визначення моменту, коли дохід або витрата повинні бути відображені в звітності, може змістити фінансовий результат між періодами» [28].

Отже, вона дозволяє забезпечити стабільність і прогнозованість фінансової звітності, оскільки керівництво, розуміючи вплив облікових методів, може: планувати прибуток, збалансовувати податкове навантаження, управляти інвестиційною привабливістю.

Загалом підсумовуючи бачимо, що облікова політика – це елемент управлінської стратегії, бо її можна адаптувати під особливості діяльності підприємства, ринкову ситуацію, податкове законодавство, інвестиційні цілі тощо. Тому, на нашу думку, формуючи свою облікову політику суб'єкт господарювання у підсумку отримує інструмент управління, а не просто формальний документ. Тому, як стверджують Пугаченко О. Б., Зарудна Н. Я. «є й інструментом управлінського обліку» [34].

Таким чином, облікова політика є не лише технічним аспектом бухгалтерського обліку, а й важливим управлінським інструментом, що дозволяє впливати на величину фінансового результату, забезпечувати

стабільність фінансового стану та формувати позитивну репутацію підприємства серед інвесторів і кредиторів. Раціональна облікова політика має бути гнучкою, відповідати специфіці функціонування підприємства та нормативним вимогам діючого законодавства, сприяючи підвищенню прозорості, обґрунтованості та ефективності управлінських рішень.

Як зазначають Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Єрмолаєва М. В., Сіренко, О. В. «від прийнятої облікової політики залежить не тільки фінансовий результат, а й фінансовий стан підприємства. Абсолютне та правдиве представлення інформації про фінансові результати і фінансовий стан підприємства у показниках фінансової звітності в помітній мірі залежить від ступеня формування та вжитку облікової політики, яка б зважала на умови діяльності підприємства, його організаційно-технічні особливості тощо» [15].

Тому власне вона визначатиме, як саме підприємство визнаватиме, оцінюватиме, класифікуватиме та відображатиме доходи, витрати й фінансові результати своєї діяльності.

Виходячи із наведеного вище побудуємо блок-схему впливу облікової політики на фінансові результати підприємства у вигляді наступного рисунку (рис. 1.1).

Отже, тільки завдяки гнучкому застосуванню елементів облікової політики будь-яке підприємство зможе:

- відрегулювати свої отримані фінансові результати (при чому виключно в межах чинного законодавства);
- досягати порівнюваності своїх показників звітності, що сформовані за різні звітні періоди;
- завдяки достовірним і релевантним даним – ще й підвищувати якість управлінських рішень;
- в кінцевому підсумку – оптимізувати податкові зобов'язання шляхом законного вибору облікових методів.

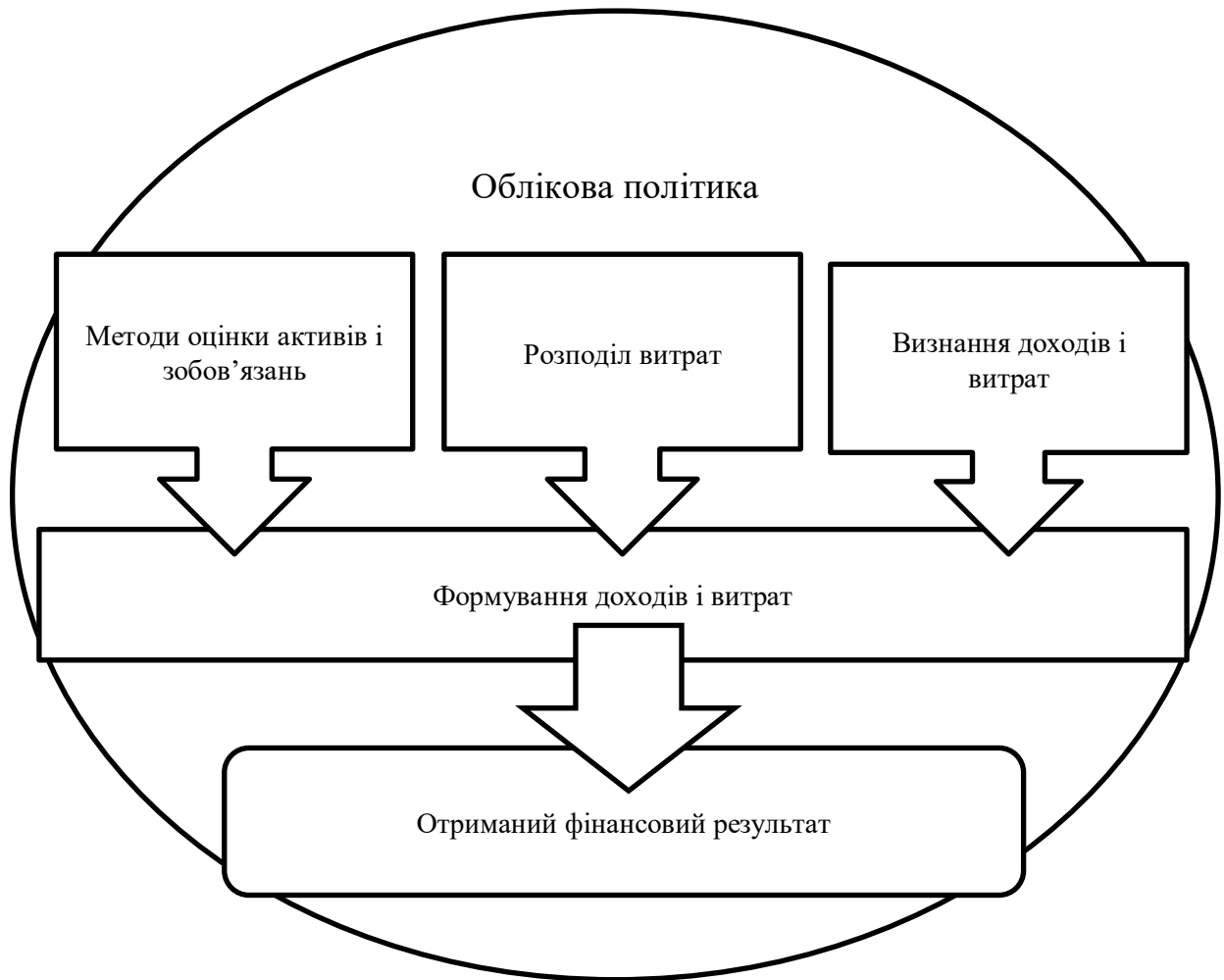

Рис. 1.1. Блок-схема впливу облікової політики на фінансові результати підприємства

Тому однозначно облікова політика впливає на фінансові результати тому, що вона визначає правила формування доходів, витрат та оцінки активів, що безпосередньо відображається на прибутку. Це робить її важливим управлінським важелем, який дозволяє підприємству оптимізувати фінансову діяльність та планувати розвиток. Тобто облікова політика виступає важелем управління, який поєднує фінансовий, обліковий і аналітичний аспекти діяльності підприємства. Від її обґрунтованості залежить точність фінансової інформації, прозорість звітності та ефективність фінансового менеджменту.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства

Фінансові результати визначені в умовах ринкової економіки та високої конкуренції є основоположним показником ефективності функціонування підприємства, бо розкриває життєздатність його готового продукту, інвестиційну привабливість і підтверджує здатність до розвитку. Саме прибуток є фундаментальним джерелом фінансових ресурсів для розширення виробництва, оновлення технічної бази, підвищення заробітної плати працівників і забезпечення соціальних програм.

Зміни економічного середовища, нестабільність ринків, коливання валютних курсів та цін на ресурси підвищують потребу у глибокому аналізі фінансових результатів. Раціонально спланований та організований аналіз допускає не лише оцінку минулих досягнень, а сприяє виявленню резерви зростання прибутковості, оптимізувати структуру витрат, покращити управлінські рішення. Актуальність даного питання зумовлена переходом українських підприємств до використання норм міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що потребує удосконалення методики аналітичної роботи, впровадження сучасних методів обробки даних і цифрових технологій у фінансовому аналізі.

Таким чином, на думку Химич І., Різник Н. «організація та методика аналізу фінансових результатів мають важливе практичне значення, адже забезпечують керівництво підприємства достовірною інформацією задля ухвалення результативних управлінських рішень, сприяють зміцненню фінансової стабільності та підвищенню конкурентоспроможності суб'єкта господарювання на своєму ринку» [42].

Погоджуємося із думкою Шестерняк М.М., що «проведення комплексного аналізу фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання, виявлення тенденцій їх зміни, оцінка факторів, що впливають на формування прибутку, та визначення резервів підвищення ефективності господарювання – це дуже важливі процедури у питаннях правильності формування фінансових результатів» [44]. Саме аналіз фінансових результатів сприяє об'єктивній оцінці ефективності використання наявних у підприємства ресурсів, визначенню динаміки рентабельності, а також формуванню обґрунтованих управлінських рішень для покращення показників фінансового стану підприємства.

Для забезпечення досягнення визначеної мети доцільно застосувати систему аналітичних показників, які відображають результати функціонування підприємства за основними напрямками: операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю, що варто проводити із застосуванням комп'ютерних програм, як наголошують Співак С., Дідик І., Скурський Т., Житко О. [39]. Особлива увага приділяється аналізу прибутковості, структурі доходів і витрат суб'єкта господарювання, а також чинникам, що визначають зміни його чистого фінансового результату. Отже, погоджуємося із твердженням Василюк М., Кузьмін Т., Дмитрів М., що дане питання охоплює аналітичну частину фінансового контролю, тобто як саме слід досліджувати фінансові результати підприємства, щоб оцінити його ефективність, прибутковість і фінансову стабільність [2]. Тобто метою аналізу фінансових результатів функціонування підприємства є оцінка ефективності господарської діяльності, виявлення тенденції зміни прибутку, встановлення чинників, що впливають на його формування, і пошук резервів для зростання прибутковості.

Для досягнення цієї мети слід виконати такі основні задачі аналізу фінансових результатів функціонування будь-якого підприємства:

- ✓ детально дослідити динаміку доходів, витрат і прибутку;

- ✓ оцінити структуру прибутку (основна, фінансова, інша діяльність);
- ✓ визначити рентабельність різних напрямів діяльності;
- ✓ провести факторний аналіз прибутку;
- ✓ розробити майбутні рекомендації для підвищення фінансових результатів.

Для виконання зазначених вище завдань необхідно пройти такі етапи проведення аналізу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Етапи проведення аналізу та їх характеристика

№ з/п	Етап аналізу	Мета	Зміст етапу та дії аналітика
1	2	3	4
1	Підготовчий етап	Зібрати й перевірити достовірність даних для аналізу	<ul style="list-style-type: none"> - Збір і перевірка достовірності даних фінансової звітності (форма №1 – Баланс, форма №2 – Звіт про фінансові результати (Звіт про фінансовий стан)). - Уточнення періоду аналізу та методики розрахунків.
2	Аналіз динаміки фінансових результатів	Визначити зміни прибутку, доходів і витрат у часі	<ul style="list-style-type: none"> - Порівняння показників доходів, витрат, прибутку за кілька періодів; - Визначення темпів зростання і питомої ваги прибутку; - Побудова графіків і трендів змін.
3	Структурний аналіз прибутку	Визначити частку різних видів діяльності у формуванні прибутку	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення частки прибутку від основної, фінансової та іншої діяльності; - Оцінка впливу позареалізаційних результатів.
4	Факторний аналіз прибутку від реалізації	Виявити вплив окремих факторів на зміну прибутку	<ul style="list-style-type: none"> - Розкладання зміни прибутку на фактори: обсяг продажів, ціни, собівартість, структура асортименту; - Використання методів: ланцюгових підстановок, індексного методу, елімінування.

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4
5	Аналіз рентабельності	Оцінити ефективність використання ресурсів і прибутковість діяльності	- Розрахунок показників: → Рентабельність продажів = $(\text{Прибуток} / \text{Дохід}) \times 100\%$; → Рентабельність активів (ROA) = $(\text{Чистий прибуток} / \text{Активи}) \times 100\%$; → Рентабельність власного капіталу (ROE) = $(\text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал}) \times 100\%$.
6	Пошук резервів підвищення прибутковості	Виявити можливості для збільшення прибутку	- Виявлення напрямів зниження витрат, зростання масштабів продажів, підвищення цінової політики; - Оцінка ефективності використання ресурсів.
7	Узагальнення результатів	Сформулювати висновки й пропозиції для управління	- Підготовка аналітичної довідки або звіту; - Розробка рекомендацій для керівництва щодо підвищення прибутковості.

Як бачимо, методика аналізу фінансових результатів являє собою послідовний процес дослідження прибутковості підприємства, який включає динамічний, структурний і факторний аналіз, а також оцінку рентабельності з метою пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності.

Чималу увагу при проведенні аналізу фінансових результатів приділяють показнику рентабельності. На рентабельність підприємства (на думку колективу авторів у складі Круглова О., Козуб В., Козуб С., Наумова Т., Акімова Н., Твердохліб К.) вплив мають економічні та неекономічні чинники [14]. Підприємство сприймається рентабельним, у випадку отримання таких результатів від реалізації продукції (робіт, послуг), які не лише покриватимуть витрати виробництва (обігу), а і

започатковують суму прибутку, що буде достатньою для нормального продовження функціонування підприємства. Сутність рентабельності з економічної точки зору може бути розкрита лише завдяки характеристиці системи взаємопов'язаних показників. Сумарний їхня сутність – формування суми прибутку з однієї гривні розміщеного (вкладеного) капіталу.

Погоджуємося із думкою Омецінської І., Омецінського О. котрі наголошують, що «рентабельність – це якісна, вартісна ознака, що розкриває ступінь віддачі витрат або рівень використання доступних ресурсів, що є в розпорядженні для забезпечення процесу виробництва і збуту продукції. Зазначені показники рентабельності характеризують відносні значення реальних отриманих фінансових результатів і ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Вони розкривають дохідність підприємства з різноманітних позицій та угруповуються узгоджено з інтересами учасників економічного процесу та ринкового взаємообміну. Дані рентабельності є визначними для характеристики сукупності складових елементів формування прибутку і доходів підприємства. При проведенні аналізу процесу виробництва ознаки рентабельності застосовуються як знаряддя інвестиційної політики і процесу ціноутворення. Ці показники повніше, ніж прибуток, розкривають отримані кінцеві наслідки господарювання, оскільки їх розмір показує співвідношення поміж наявними та використаними ресурсами» [26, с. 216-229].

Тому для розгляду практичних результатів аналізу слід використати дані будь-якого підприємства, що є основною ланкою економіки, що здійснює виробничо-господарську діяльність для досягнення прибутковості. З метою забезпечення об'єктивності наступного аналізу фінансових результатів варто розглянути основні характеристики підприємства, його організаційно-правову форму, види діяльності, ресурси та динаміку основних економічних показників. Проведений у наступному питанні

аналіз дозволить оцінити масштаби діяльності підприємства, визначити тенденції його розвитку та створити основу для подальшого дослідження фінансових результатів і показників рентабельності.

2.2. Методика аналізу фінансових результатів діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Монтажбудсервіс»

Досліджуване підприємство ТОВ «Монтажбудсервіс» (м. Тернопіль) зареєстроване та діюче на території України, основна діяльність якого пов'язана з виконанням монтажних, будівельних чи супутніх сервісних робіт. ТОВ «Монтажбудсервіс» працює у межах діючого законодавства України, здійснює організацію та контроль господарської діяльності, ведення бухгалтерського обліку та виконання управлінських функцій відображає персональна відповідальність керівництва та бухгалтерської служби. Основна сфера бізнесу ТОВ «Монтажбудсервіс» це поєднання в собі кілька напрямків діяльності, серед яких: будівництво, транспортні послуги, підтримка нерухомості. Ключовими видами діяльності за КВЕД є:

- «49.41 – вантажний автомобільний транспорт» [41].
- «16.23 – виробництво дерев'яних будівельних конструкцій та столярних виробів» [41].
- «68.20 – надання в оренду та експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна» [41].
- «71.12 – інжиніринг, геологія, геодезія, технічне консультування» [41].
- «77.12 – надання в оренду вантажного транспорту» [41].
- «41.20 – будівництво житлових і нежитлових будівель» [41].

Виходячи із наведеного вище переліку КВЕДів, можемо зробити висновок, що досліджуване підприємство ТОВ «Монтажбудсервіс» може здійснювати інжинірингову діяльність, технічне консультування, працювати зі складським та транспортним сегментом. Різноманітні КВЕДи (будівництво + вантажний транспорт + оренда) можуть означати

диверсифікацію доходів, що є позитивно для забезпечення стійкості підприємства. Згідно з дослідженням статутних документів бачимо, що ТОВ «Монтажбудсервіс» також має право формувати структурні підрозділи (філії, представництва), відкривати рахунки, брати участь у капітальних інвестиціях і володіти власним майном, має можливість закуповувати обладнання, матеріали, технології (зокрема на іноземних ринках), використовуючи власні валютні надходження або валютні кредити.

Статутний капітал компанії становить 4,058 млн. грн. За інформацією, що міститься у фінансовій звітності 2024 року компанія має додатковий капітал, що становить 81,3 тис. грн, і прибуток у сумі 159,7 тис. грн, який може споживати на розширення виробничих потужностей або соціальний розвиток.

Детально ознайомлюючись із діяльністю ТОВ «Монтажбудсервіс» було встановлено, що досліджуваний суб'єкт господарювання має ряд прерогатив та перспектив діяльності. Тому завдяки поєднанню будівельної активності і логістики (наявність власного вантажного транспорту) ТОВ «Монтажбудсервіс» може самостійно доставляти матеріали, що підвищує гнучкість бізнес-моделі. Можливість оренди власного майна дає змогу підтримувати інфраструктуру або користуватися нерухомістю як частиною своїх бізнес-активів. Інжиніринговий напрямок дозволяє надавати консультаційні послуги, планування, технічне супроводження проектів, що може бути важливою складовою у великих будівельних проектах.

У подальшому пропонуємо провести горизонтальний аналіз, що полягає в побудові комплексу аналітичних таблиць, в котрих абсолютні показники приєднують із відносними показниками – темпами росту. При цьому зазвичай розраховуються базисні темпи зростання за декілька років (або інших суміжних періодів), що санкціонує аналіз не тільки перемини в окремих показниках, а й дає можливість прогнозувати їх орієнтовне майбутнє значення. Утім значущість результатів проведення

горизонтального аналізу безмірно знижується в умовах перебування країни в інфляції. Поєднання комплексного горизонтального і вертикального аналізів однозначно взаємодоповнюють та підсилюють один одного. Тому виходячи із практичних даних досліджуваного підприємства побудуємо аналітичну таблицю, інформація якої характеризуватиме як структуру звітності (зокрема форми №2), так і динаміку певних її показників.

Грунтовно вивчивши загальну інформацію про підприємство, ознайомимось із інформацією про основні складові прибутку підприємства, яку ми почерпнули із Звіту про фінансові результати підприємства за 2023 і 2024 роки діяльності.

За будь-якого випадку аналіз фінансових результатів функціонування фірми розпочинають з всеосяжного дослідження їх рівня і руху. У ході проведення аналізу необхідно оволодіти змінами кожного з показників фінансових результатів за аналізований звітний період у порівнянні із показниками базового періоду або навпаки даними майбутнього фінансового плану суб'єкта господарювання. Отож з метою оцінювання ступеня і динаміки фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства за даними форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [25] (що додається у додатку до кваліфікаційної роботи) акумулюємо таблицю для аналізу, що буде розміщати інформацію про суми доходів і витрат, величину прибутків і збитків від статутної (господарської) діяльності ТОВ «Монтажбудсервіс» за аналізований звітний період (2024 рік) та попередній період (за 2023 рік), абсолютне їх відхилення та відносні показники змін (табл. 2.2).

Погоджуємося із думкою Шестерняк М.М., Пастернак М.В. про те, що «вивчення динаміки прибутку підприємства за останні роки є важливим елементом поглибленого аналізу ефективності роботи підприємства» [48]. Адже аналіз динаміки прибутку дасть можливість оцінити загальне виконання плану, прогнозів, динаміку; дозволить визначити відхилення фактичного прибутку від передбаченого (за

наявності) планом (розрахунком, прогнозом), вивчити динаміку прибутку за послідовні звітні періоди; взнати ступінь впливу на зміну суми прибутку факторів, які одночасно є і складовими частинами прибутку.

Таблиця 2.2

Характеристика показників прибутку ТОВ «Монтажбудсервіс»

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення			
				2023 до 2022 року		2024 до 2023 року	
				абс.	%	абс.	%
Дохід від реалізації	2172,3	1786,9	2372	-385,40	-17,74	585,10	32,74
Собівартість реалізованої продукції	1126,2	764,1	1402,6	-362,10	-32,15	638,50	83,56
Фінансовий результат до оподаткування	134,6	2,7	12,1	-131,90	-97,99	9,40	348,15
Інші операційні витрати	482,5	672,7	601,9	190,20	39,42	-70,80	-10,52
Інші витрати	429	347,4	355,4	-81,60	-19,02	8,00	2,30
Податок на прибуток	24,2	0,5	2,2	-23,70	-97,93	1,70	340,00
Чистий прибуток	110,4	2,2	9,9	-108,20	-98,01	7,70	350,00

За результатами даних з таблиці 2.2 про динаміку прибутку чітко видно коливання чистого прибутку. Проведений аналіз всіх показників, які прямо впливають на розмір чистого прибутку, можна зробити висновок, що найбільшим показник продажів і відповідно доходу від реалізації був у 2024 році, який у порівнянні з 2023 роком зріс на 585,1 тис. грн., або на 32,74%. У 2023 році сума доходу від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) склала 1786,9 тис. грн, що у порівнянні з 2022 роком знизилася на 7329 тис. грн, або на 17,74 %. Як бачимо дохід протягом трьох років коливався.

Наступний аналізований показник собівартості реалізованих готової продукції (товарів, робіт, послуг) ще залежить від об'ємів реалізації, але на нього впливають й інші чинники. З табличних даних бачимо, що собівартість має подібну динаміку до чистого доходу. Тобто зменшується у 2023 р. і збільшується у 2024 р. Так у 2022 році даний показник склав 1126,2 тис. грн., у 2023 році знизився на 362,10 тис. грн, або 32,15 % і склав 764,1 тис. грн., та у 2024 році зріс на 638,50 тис. грн. і склав 1402,6 тис. грн.

Динаміку зміни доходу від реалізації готової продукції та собівартості реалізованих продукції (товарів, робіт, послуг) дозволено прослідкувати на рис. 2.1, де чітко можна відслідкувати взаємозв'язок на протязі трьох досліджуваних 2022-2024 років.

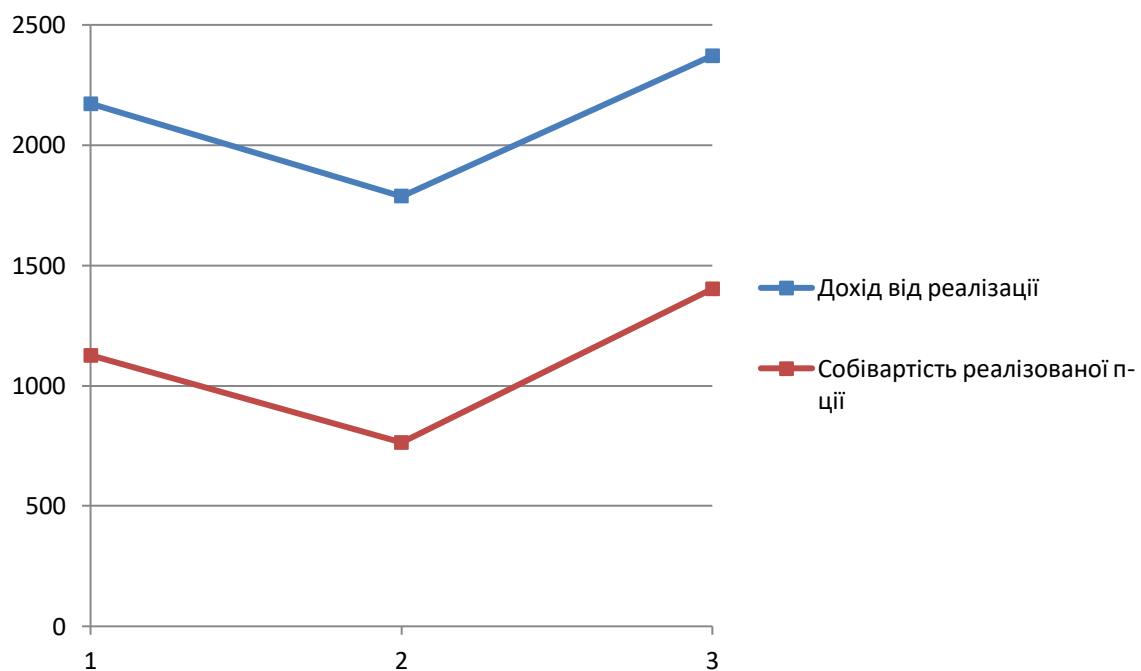

Рис. 2.1. Динаміка змін доходу від продажу готової продукції та собівартості реалізованих продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Монтажбудсервіс» за 2022-2024 рр.

У підсумкових результатах діяльності підприємства теж спостерігаємо коливання зниження чистого прибутку. Так за результатами

2022 року чистий прибуток склав 110,4 тис. грн. Вже у 2023 році у порівнянні з 2022 роком спостерігаємо різке зменшення чистого прибутку на 108,20 тис. грн, або на 98,01%, а у 2024 році, порівняно із 2023 бачимо незначне підвищення чистого прибутку на 7,7 тис. грн, проте досягти рівня 2022 року так і не вдалося. Динаміку змін чистого прибутку за вказаний період графічно відображено на наступному рисунку 2.3.

Таке різке зменшення чистого прибутку відбулось головним чином за рахунок високої частки інших операційних витрат. Так як операційні витрати у 2022 році склали 482,5 тис. грн, то у 2023 збільшились на 190,2 тис. грн і були в сумі 672,7 тис. грн (при одночасному різкому зменшенні доходу від реалізації робіт). У 2014 році операційні витрати несуттєво знизилась на 70,8 тис. грн і досягли 601,9 тис. грн.

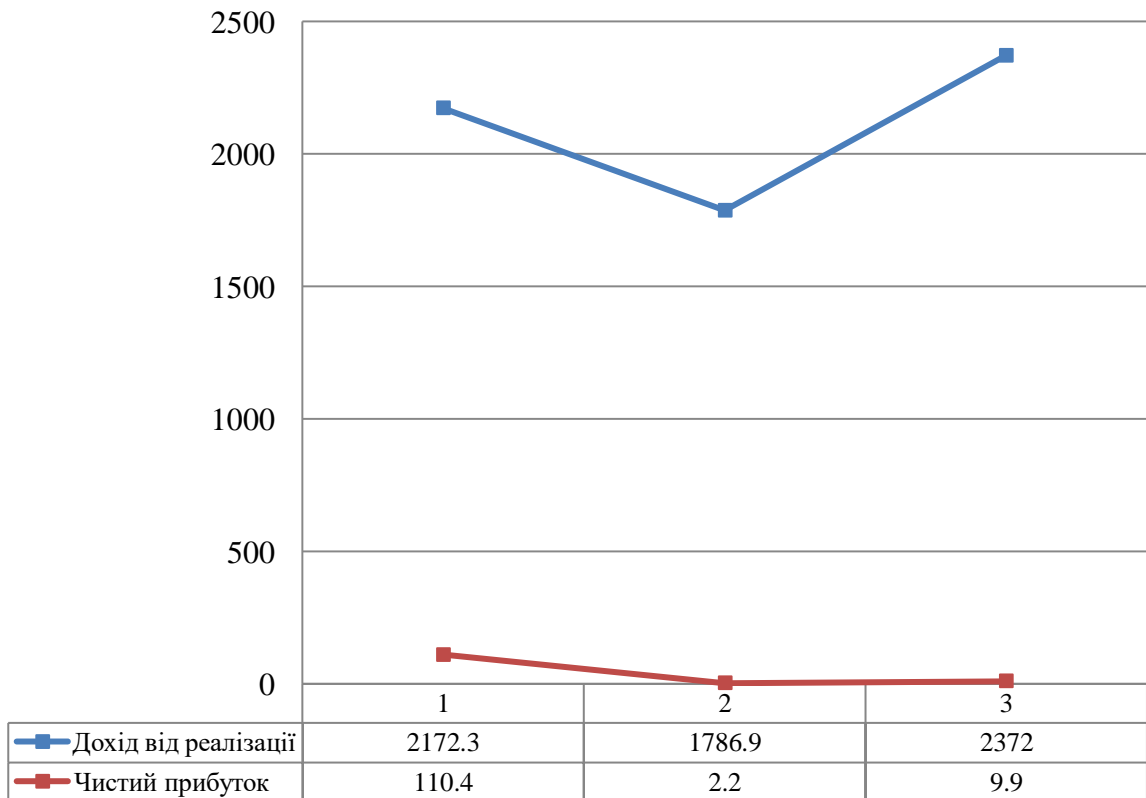

Рис. 2.2. Динаміка змін доходу від реалізації продукції та чистого прибутку ТОВ «Монтажбудсервіс» за 2022-2024 рр.

Зміна чистого прибутку залежить від багатьох чинників не лише внутрішнього характеру, а й через зовнішні чинники – перебування нашої

країни в умовах війни. З позиції кількісної оцінки можна виділити три типові процедури, які були використані для проведення такого аналізу і які рекомендовані в подальшому для досліджуваного підприємства для проведення на систематичній основі: інструменти вертикального аналізу; інструменти горизонтального аналізу; конструкція із системи показників і розрахованих аналітичних коефіцієнтів.

Також далі розглянемо результати розрахунків рентабельності основних показників діяльності досліджуваного підприємства за період 2022-2024рр. у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники рентабельності ТОВ «Монтажбудсервіс» за 2022-2024 рр.

Назва показника, формула для розрахунку	за 2022 р.	за 2023 р.	за 2024 р.
1	2	3	4
1. Коефіцієнт рентабельності активів (всього капіталу) (K ₁) $K_1 = \frac{\text{Ф.2 ряд 2350}}{\text{Ф.1 ряд 1300(гр 3 + гр 4)} \div 2}$	-	0,00049	0,00221
2. Коефіцієнт рентабельності реалізації (K ₂) $K_2 = \frac{\text{Ф.2 (ряд 2000 – ряд 2050)}}{\text{Ф.2 ряд 2000}}$	0,482	0,572	0,409
3. Коефіцієнт рентабельності чистого прибутку (K ₃) $K_3 = \frac{\text{Ф.2 ряд 2350}}{\text{Ф.2 ряд 2000}}$	0,051	0,0001	0,004
4. Коефіцієнт рентабельності основної діяльності (K ₄) $K_4 = \frac{\text{Ф.2 (ряд 2000 – ряд 2050)}}{\text{Ф.2 ряд 2050}}$	0,929	1,339	0,691

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4
---	---	---	---

<p>5. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (K_5)</p> $K_5 = \frac{\text{Ф.2 ряд 2350}}{\text{Ф.1 ряд 1495 (гр 3 + гр 4)} \div 2}$	-	0,0005	0,0023
<p>6. Період окупності власного капіталу (K_6)</p> $K_6 = \frac{\text{Ф.1 ряд 1495 (гр 3 + гр 4)} \div 2}{\text{Ф.2 ряд 2350}}$	-	1951	434
<p>7. Коефіцієнт рентабельності необоротних активів (K_7)</p> $K_7 = \frac{\text{Ф.2 ряд 2350}}{\text{Ф.1 ряд 1095 (гр 3 + гр 4)} \div 2}$	-	0,0006	0,0023
<p>8. Період окупності необоротних активів (K_8)</p> $K_8 = \frac{\text{Ф.1 ряд 1095 (гр 3 + гр 4)} \div 2}{\text{Ф.2 ряд 2350}}$	-	1663	427
<p>9. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів (K_9)</p> $K_9 = \frac{\text{Ф.2 ряд 2350}}{\text{Ф.1 ряд 1195 (гр 3 + гр 4)} \div 2}$	0,08	0,0026	0,0392
<p>10. Період окупності оборотних активів (K_{10})</p> $K_{10} = \frac{\text{Ф.1 ряд 1195 (гр 3 + гр 4)} \div 2}{\text{Ф.2 ряд 2350}}$	-	380	26

Отже, розрахунок коефіцієнтів рентабельності діяльності підприємства на основі отриманої на досліджуваному підприємстві фінансової звітності за 2022-2024 рр. характеризується наступними показниками.

Перший коефіцієнт рентабельності активів (всього капіталу) (K_1) – являється фінансовим коефіцієнтом, що розкриває ефективність вживання всіх існуючих на балансі підприємства необоротних та оборотних активів. Цей показник представляє таке число – скільки чистого прибутку припадає на 1 грн. вкладених активів (інвестицій).

За досліджуваний період спостерігаємо підвищення коефіцієнта рентабельності активів (всього капіталу) підприємства. Зростання спостерігаємо у 2024 році у порівнянні з 2023 роком. Інформація про показник 2022 відсутня через відсутність фінансової звітності за даний період. Так як даний показник у 2023 р. становив 0,00049, у 2024 р. році він зріс на 0,00172 од. і відповідно склав 0,00221. Така тенденція характеризує позитивне значення ефективності застосування наявних активів підприємства.

Другий показник це коефіцієнт рентабельності реалізації (K_2), характеризує в цілому ефективність здійснення діяльності підприємством. Власне зазначений коефіцієнт пред'являє суму операційного прибутку, який одержувало досліджуване підприємство із будь-якої гривні переданої покупцям (реалізованої їм) готової продукції. Це означає не що інше як те, скільки гривень утримується в підпорядкуванні підприємства опісля покриття суми вартості реалізованої готової продукції. Вказаний показник рентабельності реалізації формулює найважливіший план діяльності підприємства –реалізацію його основної виготовленої продукції, а також оцінює частину собівартості в сумі цих продаж. Нормативне значення стосовно вказаного показника загалом наступне: чим вищий оцей показник, тим краще.

За досліджуваний період спостерігається коливання коефіцієнта рентабельності реалізації. Значний ріст відбувся у 2023 році. Так у 2022 р. даний показник складав 0,482 і у 2023 р. по відношенню до 2012 р. зріс на 0,009 і склав 0,572, а у 2024 р. порівняно із 2023 р. зменшився на 0,163 і склав 0,409.

Третій показник із таблиці – це коефіцієнт рентабельності чистого прибутку (K_3), який позначає частку отриманого чистого прибутку в об'ємі сукупних продажів.

У ТОВ «Монтажбудсервіс» за досліджуваний період помітно, що коефіцієнт рентабельності чистого прибутку також має змінну динаміку, а саме: у 2023 р. порівняно із 2022р. він знижується на 0,05 і складає 0,001, проте у 2024 р. порівняно із 2023 р. відбувається різке зростання на 0,003, в результаті даний показник у 2024 р. складає 0,004.

Четвертий показник наведеного вище розрахунку – це коефіцієнт рентабельності основної діяльності (K_4), який позначає кількість чистого прибутку, який був отриманий вказаним підприємством з 1 гривні, що була витрачена на створення обсягу готової та реалізованої продукції. Нормативно за ефективно організованих усіх бізнес-процесів у суб'єкта господарювання означений показник повинен бути схильним до зростання протягом кожного наступного періоду.

У досліджуваному підприємстві за аналізований період бачимо також й коливання рентабельності основної діяльності підприємства. У 2022 р. даний показник складає 0,929, тоді у 2023 р. збільшується на 0,41 і складає 1,339, а у 2024 р. порівняно із 2023 р знову знижується на 0,648 та складає 0,691.

П'ятим показником є коефіцієнт рентабельності власного капіталу (K_5), що визначає ефективність ужитку підприємством власного капіталу. Він характеризує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал. У будь-якому випадку головним завданням керівництва підприємства є максимізація цього показника.

У ТОВ «Монтажбудсервіс» за вказаний період спостерігаємо позитивну динаміку рентабельності власного капіталу. Бачимо, що у 2024р. порівняно із 2023 р. даний показник зріс на 0,0018 і склав 0,0023.

Шостий показник характеризує період окупності власного капіталу (K_6) – це показник, котрий позначає період, за який інвестовані кошти в

активи цього підприємства, покриваються (тобто будуть компенсовані) отриманим чистим прибутком. Якщо говорити про величину нормативних значень даного показника, то позитивним є тенденція до його зменшення, оскільки чим більша залежність підприємства від позикового капіталу, тим більш ризиковим вважатиметься підприємство з позиції його ймовірних акціонерів, інвесторів та кредиторів.

Щодо цього показника за досліджуваний період спостерігаємо зниження періоду окупності власного капіталу. У 2024 р порівняно із 2023р. даний показник впав на 1517 одиниць і склав 434, тоді як у 2023 році складав 1951.

Сьомий коефіцієнт – коефіцієнт рентабельності необоротних активів (K_7), який розкриває величину чистого прибутку, що покривається кожною гривнею наявних на балансі необоротних активів. Одне, що даний показник дозволяє зробити оцінку ефективності використання усього майна, яке підприємство експлуатує досить тривалий термін. Нормативно бажаним результатом є зростання даного показника.

У ТОВ «Монтажбудсервіс» за досліджуваний період спостерігаємо також збільшення рентабельності необоротних активів. У 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник зріс на 0,0017 і склав 0,0023, тоді як у 2023 р. складав 0,006.

Період окупності необоротних активів (K_8) – це число, яке позначає період, за який всі вкладені кошти в наявні необоротні активи підприємства, повернуться до досліджуваного підприємства у вигляді отриманого чистого прибутку. Нормативно зменшення даного показника є позитивним індикатором.

За досліджуваний період строк окупності наявних необоротних активів ТОВ «Монтажбудсервіс» значно знизився. Вважаємо, що це відбулось в основному через збільшення рентабельності необоротних активів. Так у 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник знизився на 1236 і відповідно склав 1663 дні.

Дев'ятий показник – коефіцієнт рентабельності оборотних активів (K_9) повинен відображати розмір чистого прибутку підприємства, що припадає на 1 гривню його оборотних активів. Нормативно чим більший отриманий показник – це означає, що тим ефективніше досліджуване підприємство використовує свої оборотні активи. На нашу думку, показник рентабельності робочого (оборотного) капіталу ТОВ «Монтажбудсервіс» є в окремій мірі характеристикою самостійності, маневреності та короткострокової фінансової стійкості підприємства з огляду на перспективу. Виходячи із зазначеного, негативним явищем при судженні про даний показник є істотне перевищення короткострокової кредиторської заборгованості досліджуваного підприємства над сумою його оборотних активів, адже це підтверджує те, що в подібній ситуації ймовірно можливим джерелом покриття основних засобів та інших необоротних активів є просто короткострокова кредиторська заборгованість. Водночас фінансовий стан підприємства за таких умов вважається нестійким.

За досліджуваний період коефіцієнт рентабельності оборотних активів має позитивну динаміку. У 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник зріс на 0,0366 і склав 0,0392.

Десятим показником є період окупності оборотних активів (K_{10}) – тобто час, за який оборотні активи досліджуваного підприємства повернуться до підприємства у вигляді його чистого прибутку, тому звичайно позитивною тенденцією є однозначне зменшення даного показника.

У 2024 р. порівняно із 2023 р. цей показник знизився на 354 і склав 26 днів, тоді як у 2023 р. даний показник складав 380 днів, що є позитивною динамікою.

Для підсумування отриманих результатів проведеного вище аналізу дослідимо ще платоспроможність (фінансову стійкість) досліджуваного підприємства, що проводиться за даними інформації з балансу

підприємства та розкриває структуру ймовірних джерел фінансування присутніх ресурсів підприємства, мірило фінансової стійкості і самостійності підприємства від зовнішніх джерел фінансування його статутної діяльності (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз платоспроможності ТОВ «Монтажбудсервіс»

Показники	Порядок обчислення	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	Власний капітал / Баланс	4298,9/ 4464,5= 0,9629	4293,3 / 4494,2= 0,9553
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	(Активи – Зобов'язання)/Активи	(4464,5- 165,6)/ 4464,5= 0,9629	(4494,4- 200,9)/ 4494,2= 0,9553
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(Активи – Зобов'язання)/Власний капітал	(4464,5- 165,6)/ 4293,3= 1,0013	(4494,4- 200,9)/ 4298,9= 0,9987

Розглянувши інформацію з таблиці вище та якщо взяти до уваги отримані цифрові результати, то необхідно зробити наголос, що підрахований коефіцієнт платоспроможності у 2024 році у порівнянні із 2023 роком зменшився до 0,9553. Виходячи із нормативних показників отриманий результат означає, що заінтересованість ТОВ «Монтажбудсервіс» з сторони кредитних закладів є досить високою, тобто на даний час ризик кредиторів буде зведено до мінімуму. Тобто з практичних міркувань аналізоване підприємство самостійно себе фінансує в повному обсязі, тобто в статутній діяльності використовуються переважно власний капітал (а саме: пайовий капітал та нерозподілені прибутки).

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

3.1. Мета, завдання та джерела аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства

Аудит фінансових результатів та фінансового стану підприємства передбачає незалежну перевірку достовірності, повноти та об'єктивності фінансової інформації, що відображена у фінансовій звітності. Другими словами, аудитор має підтвердити, чи правдиво фінансова звітність віддзеркалює реальну ситуацію стосовно фінансових справ на підприємстві – його прибутковість, стабільність, платоспроможність і ефективність уживання наявних ресурсів.

Звідси основними цілями аудиту фінансових результатів є:

1. Перевірити правильність формування доходів і витрат – чи всі господарські операції враховані та відображені відповідно до чинних стандартів бухгалтерського обліку.

2. Оцінити достовірність показників прибутку (збитку) – визначити, чи не має місця викривлення, навмисного завищення або заниження результатів діяльності.

3. Перевірити відповідність облікової політики підприємства чинним нормативним актам та Міжнародним/Національним стандартам бухгалтерського обліку (МСФЗ або НП(С)БО).

Водночас основними цілям аудиту фінансового стану підприємства є:

✓ Оцінити платоспроможність і ліквідність підприємства – тобто здатність вчасно виконувати свої зобов'язання.

✓ Визначити фінансову стійкість – визначити чи має підприємство достатньо власних коштів для розвитку.

✓ Проаналізувати ефективність управління активами й капіталом – тобто визначити наскільки раціонально використовуються ресурси.

✓ Виявити ризики банкрутства чи фінансової нестабільності у майбутньому.

Узагальнюючи вищесказане побудуємо схему взаємозв'язку мети аудиту із його результатами (рис. 3.1).

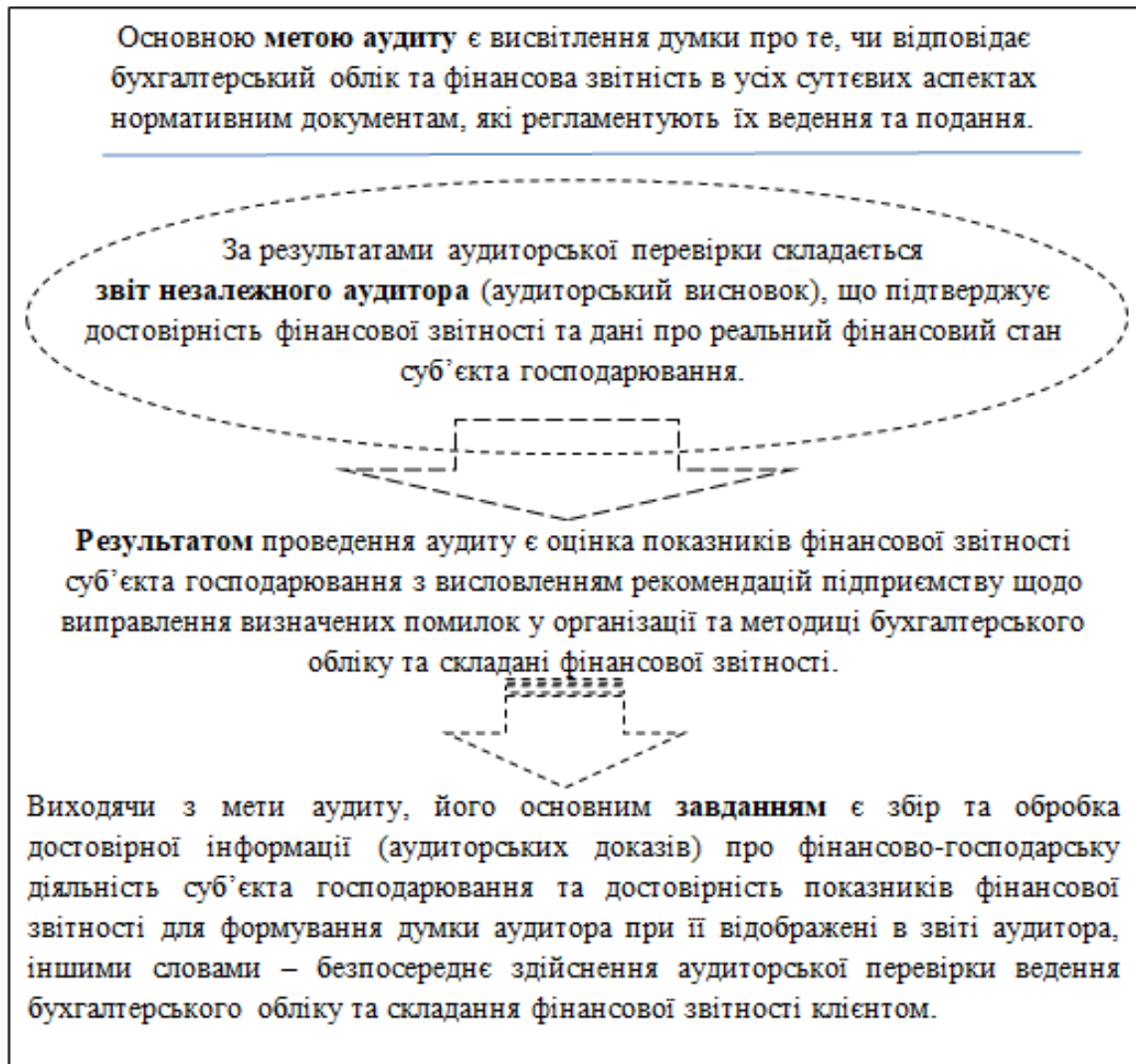

Рис. 3.1. Взаємозв'язок мети аудиту із його результатами

Проводячи аудит на досліджуваному підприємстві аудитор повинен надати незалежну професійну думку про те, чи фінансова звітність достовірно відображає фінансовий стан та результати діяльності підприємства за конкретний період. Скібіцький О., Лучко М.

наголошують, що аудитор «зобов'язаний реалізувати конкретні дії, щоб досягти головної мети аудиту: підтвердити достовірність, повноту й об'єктивність фінансової звітності підприємства, на якому проводиться аудит. Тобто перевірити правильність визнання доходів і витрат – чи відображені вони у правильних звітних періодах і відповідно до облікової політики» [38].

Оцінка правильності визначення фінансового результату (тобто прибутку або збитку звітного періоду) виконується шляхом аналізу рахунку 79 «Фінансові результати» та звіту Про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (форма №2). Для цього слід провести ряд дій у наступній послідовності:

По-перше, контроль законності господарських операцій, що впливають на формування прибутку (реалізація продукції, надання послуг, списання витрат, перевірка правильності обрахунку сум дебіторської та сум кредиторської заборгованості тощо).

По-друге, перевірка правильності визначення бази для нарахування податку на прибуток та своєчасності його сплати.

По-третє, оцінка дотримання принципів обліку зокрема тих, що впливають на формування чи розрахунок фінансового результату (наприклад повноти, обачності, нарахування, періодичності).

По-четверте, виявлення можливих порушень, помилок чи ознак шахрайства у відображенні фінансових результатів.

По-п'яте, перевірка достовірності даних балансу (форма №1) – а саме: підтвердити відповідність активів і зобов'язань фактичному стану; охарактеризувати структуру активів, структуру пасивів, структуру власного капіталу, тобто визначити чи є оптимальне співвідношення між ними.

По-шосте, аналіз платоспроможності, ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості фірми для виявлення внутрішніх резервів для

підвищення ефективності діяльності та оцінки ризику неплатоспроможності чи банкрутства.

Отже, усі ці дії аудитора направлені на вирішення головного завдання аудиту – перевірити, оцінити й підтвердити правильність формування фінансових результатів та достовірність відображення фінансового становища підприємства, а також виявити шляхи поліпшення його діяльності.

Для отримання достовірної інформації аудитор повинен опрацювати ряд інформації про діяльність підприємства, скориставшись різноманітними джерелами для проведення аудиту. Луговець Б. відзначає, що «джерелами для проведення аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства є документи, звіти та інші дані, які аудитор використовує для перевірки достовірності фінансової інформації. Тобто вони слугують інформаційною базою для аналізу, оцінки та формування аудиторського висновку» [17].

Нижче наведено склад джерел інформації для аудиту:

1. Основне джерело аудиту є фінансова звітність підприємства, адже саме вона відображає узагальнені результати діяльності: відомо що до її складу входить Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2); Звіт про рух грошових коштів (форма №3); Звіт про власний капітал (форма №4); Примітки до фінансової звітності (форма №5).

2. Регістри бухгалтерського обліку – журнали-ордери, головна книга, відомості, машинограми, оборотно-сальдові відомості, дані синтетичного та аналітичного обліку.

3. Первинні документи, що підтверджують реальність господарських операцій: виписані накладні, рахунки-фактури, погоджені акти виконаних робіт, платіжні інструкції, касові документи, договори, акти проведених інвентаризацій; документи та відомості з нарахування сум заробітної плати, акти на списання матеріалів, реалізації продукції.

4. Внутрішня (управлінська) інформація підприємства, що міститься у наказах та розпорядженнях керівництва; внутрішніх звітах, кошторисах, бюджетах; облікова політика підприємства; внутрішні аудиторські звіти (якщо є у наявності).

5. Зовнішні джерела інформації, що сформовані за межами підприємства, але впливають на визначення фінансових результатів – нормативно-правові акти (Закони України, НП(С)БО, МСФЗ, податкове законодавство); дані банків, постачальників, покупців, контрагентів; рішення судів, аудиторські висновки попередніх перевірок; публічна інформація (офіційна звітність, реєстри, біржові дані).

6. Джерела з аналітичних розрахунків – порівняльні таблиці, коефіцієнтний аналіз, динаміка показників за кілька періодів; внутрішні та галузеві стандарти для зіставлення тощо.

Для узагальнення наведеної вище інформації сформуємо таблицю 3.1, що характеризуватиме джерела аудиту фінансових результатів.

Таблиця 3.1

Джерела аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства

№	Група джерел	Характеристика	Приклади документів
1	Фінансова звітність	Узагальнені дані про діяльність підприємства за звітний період	Баланс (форма №1), Звіт про фінансові результати (форма №2), Звіт про рух грошових коштів (форма №3), Примітки до звітності
2	Регістри бухгалтерського обліку	Систематизовані записи про господарські операції; служать для перевірки узгодженості даних звітності	Головна книга, журнали-ордери, оборотно-сальдові відомості
3	Первинні документи	Безпосереднє підтвердження здійснення операцій; основа для облікових записів	Накладні, рахунки-фактури, акти виконаних робіт, касові документи, договори, акти інвентаризації
4	Внутрішня інформація підприємства	Відображає управлінські рішення, політику та контроль	Накази, кошториси, бюджети, облікова політика, внутрішні звіти
5	Зовнішні джерела	Дані, отримані поза підприємством, для підтвердження правдивості облікової інформації	Закони, НП(С)БО, МСФЗ, податкове законодавство, дані банків, контрагентів, офіційні реєстри

№	Група джерел	Характеристика	Приклади документів
6	Аналітичні джерела	Використовуються для оцінки тенденцій, динаміки, коефіцієнтів	Порівняльні таблиці, звіти про аналіз ліквідності, рентабельності, динаміку прибутку

Отже, джерелами аудиту можна назвати сукупність внутрішніх і зовнішніх документів, облікових реєстрів та звітності, які в повному обсязі забезпечують аудитора неупередженою та достовірною інформацією для перевірки реальності, повноти та законності фінансових результатів і підтвердження фінансового стану підприємства. Тобто аудитор мусить опиратися на систему взаємопов'язаних джерел, щоб перевірити достовірність і повноту відображення фінансових результатів і стану підприємства у звітності.

3.2. Методика проведення аудиту фінансових результатів ТОВ «Монтажбудсервіс»

Перед початком проведення аудиту перевіряючому слід мати на увазі, що порядок бухгалтерського обліку у всякого господарюючого суб'єкта може значитися як достатньо ефективна, при умові того, що в ході відображення господарських операцій в системі обліку будуть дотримуватися наступні вимоги:

- ✓ Висвітлені операції в обліку безпомилково віддзеркалюють час їх виконання;
- ✓ Облікові операції зафіксовані та задокументовані в правильних сумах;
- ✓ Фінансові операції істинно та у відповідності до чинних нормативних положень законодавчих актів України та облікової політики власне підприємства відображені на рахунках бухгалтерського обліку;
- ✓ Чітко зафіксовано всі суттєві подробиці операцій, які мають важливість для обліку і звітності;

✓ Повністю виключена і обмежена можливість виникнення будь-яких зловживань.

Тому методика проведення аудиту фінансових результатів ТОВ «Монтажбудсервіс» включає ряд послідовних етапів, виконання яких дозволить сформувати думку стосовно достовірності і повноти віддзеркалення фінансових результатів і стану підприємства у показниках фінансової звітності.

Першим кроком є підготовчий етап, метою якого є формування уявлення про підприємство та визначення ризиків перевірки. Під час цього етапу основні дії аудитора направлені на попереднє ознайомлення із діяльністю підприємства, тобто ознайомлення із установчими документами ТОВ «Монтажбудсервіс» (його статутом, свідоцтвом про реєстрацію, видами діяльності, структурою власності тощо). Тут же проводиться аналіз облікової політики підприємства (особливо в частині принципів визнання доходів і витрат). За наявності попередніх аудиторських звітів слід із ними теж попрацювати. Власне після оцінки системи внутрішньо-господарського контролю та бухгалтерського обліку ТОВ «Монтажбудсервіс» визначається суттєвість та рівень аудиторського ризику та складається план і програма аудиту.

На другому етапі аудиту відбувається перевірки доходів підприємства з метою впевненості у правильності формування та повноті визнання отриманих доходів від реалізації продукції, робіт, послуг ТОВ «Монтажбудсервіс». На цьому етапі аудитор проводить такі дії:

- перевірка первинних документів щодо реалізації (наявність накладних, актів, рахунків-фактур, договорів тощо);
- звірка обсягів реалізації з обліковими регістрами (відповідно до інформації за рахунком 70 «Доходи від реалізації»);
- проба перевірки правильності відображення сум ПДВ;
- аналіз відповідності доходів звітним періодам (тобто дотримання принципу нарахування);

- виявлення випадків фіктивного або передчасного відображення доходів.

Рис. 3.2. Етапи планування аудиту фінансових результатів
ТОВ «Монтажбудсервіс»

На третьому етапі аудиту проводиться перевірка витрат для оцінки правильності формування собівартості продукції та інших витрат діяльності ТОВ «Монтажбудсервіс». На цьому етапі аудитор проводить такі дії:

- перевірка рахунків класу 8 і 9 (тобто витрат за елементами та видами діяльності);
- зіставлення витрат із відповідними доходами (тобто дотримання принципу відповідності);

- оцінка правильності нарахування амортизації, списання запасів, витрат на оплату праці відповідно до обраної Облікової політики;
- виявлення необґрунтованих, завищених або подвійних витрат;
- аналіз складу та доречності адміністративних, збутових і фінансових витрат.

Під час четвертого етапу аудиту відбувається перевірка правильності формування суми фінансового результату, тобто аудитор повинен підтвердити достовірність розрахунку прибутку (збитку). На цьому етапі проводять перевірку рахунку 79 «Фінансові результати», розкриваючи коректність закриття рахунків доходів і витрат, за чим відбувається зіставлення отриманого результату зі Звітом про фінансові результати (Звітом про сукупний дохід) (форма №2), а в подальшому – й перевірка правильності розрахунку податку на прибуток. На завершення цього етапу слід провести аналіз змін прибутку в динаміці, факторний аналіз (тобто визначити вплив цін, обсягів, собівартості тощо на отриманий фінансовий результат).

Для пригідної підготовки та оформлення завершальної документації про час діяльності аудитора безпосередньо на ТОВ «Монтажбудсервіс» ведеться робоча документація. Сформовані робочі документи обхвачують з одного боку внутрішню інформацію, яка важлива для організації проведення аудиту, з супротивного – зобов'язана свідчити про отримані узагальнення та пропозиції, що повинні бути викладені в підсумковому аудиторському висновку.

Звідси випливає основне покликання робочої документації аудитора при вивченні операцій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів функціонування підприємства наведено на рис. 3.3.

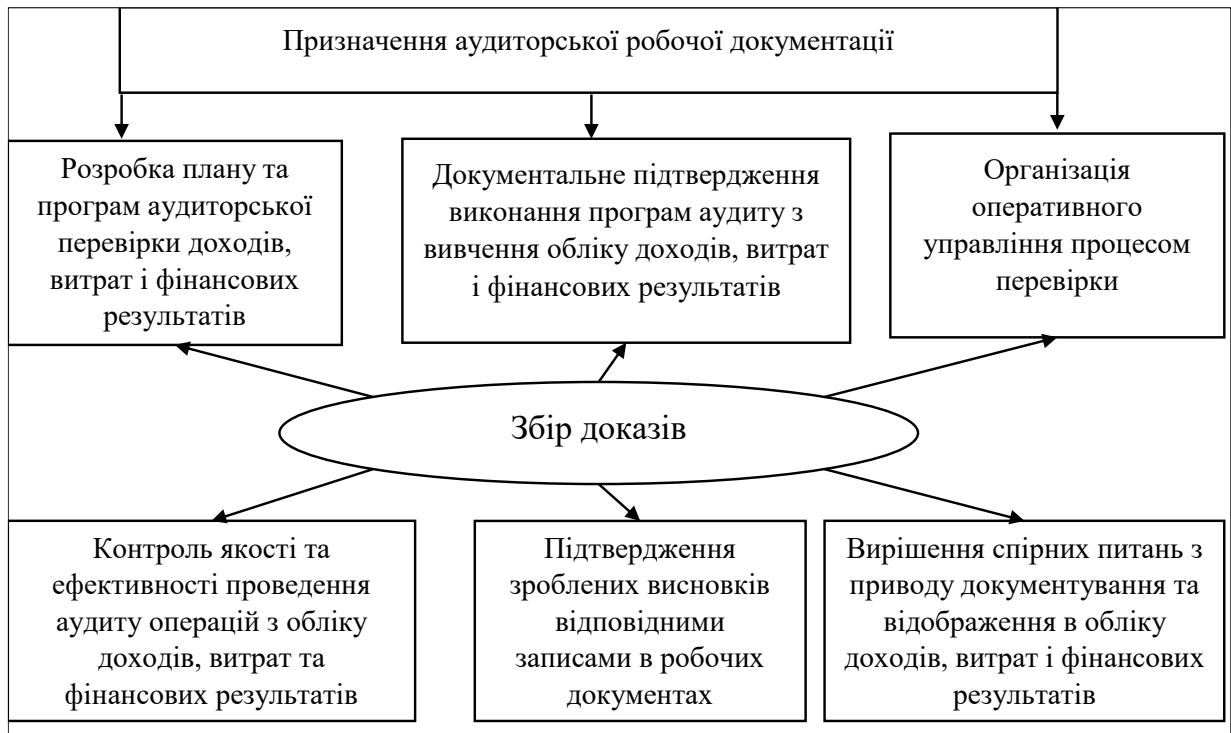

Рис. 3.3. Призначення аудиторської робочої документації

На п'ятому етапі відбувається узагальнення результатів аудиту для формування остаточних висновків щодо достовірності перевіреної звітності ТОВ «Монтажбудсервіс». Для цього аудитор систематизує виявлені порушення та відхилення та розробляє список практичних рекомендацій щодо усунення помилок. Власне на цьому етапі й формується аудиторський висновок (документ, що є звітом незалежного аудитора) що підтверджує або спростовує достовірність фінансових результатів.

За потреби може бути й шостий етап – післяаудиторського контролю, де відбувається перевірка виконання викладених у звіті рекомендацій аудитора та оцінка впроваджених змін у системі обліку та внутрішньо-фірмового контролю.

Підсумовуючи, результатом аудиту є сформована професійна думка аудитора про те, чи достовірно відображено фінансові результати діяльності ТОВ «Монтажбудсервіс» у звітності, адекватно діючим вимогам НП(С)БО. На основі наведеної вище інформації можна її узагальнити, сформувавши таблицю наступної форми (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Методика проведення аудиту фінансових результатів

ТОВ «Монтажбудсервіс».

№	Етап аудиту	Мета	Основні дії аудитора
1	2	3	4
1	Підготовчий етап	Детальне ознайомлення з статутною діяльністю підприємства, розуміння ризиків і планування перевірки	<ul style="list-style-type: none"> - Вивчення статуту, свідоцтва про реєстрацію, видів діяльності; - Аналіз облікової політики; - Оцінка системи внутрішнього контролю; - Визначення суттєвості та ризику; - Складання плану і програми аудиту.
2	Перевірка доходів	Переконатися у правильності та повноті відображення доходів	<ul style="list-style-type: none"> - Зустрічна перевірка первинних документів (наприклад, накладних, актів, договорів); - Звірка з рахунками 70 «Доходи від реалізації»; - Перевірка відповідності періоду визнання доходів; - Аналіз відображення ПДВ; - Виявлення фіктивних або завищених доходів.
3	Перевірка витрат	Переконатися в обґрунтованості та правильності відображення витрат	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз рахунків класу 8 і 9; - Перевірка правильності формування собівартості; - Контроль амортизації, списання запасів, витрат на оплату праці; - Виявлення необґрунтованих або завищених витрат.
4	Перевірка фінансового результату	Підтвердити правильність визначення прибутку (збитку)	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз рахунку 79 «Фінансові результати»; - Перевірка закриття рахунків доходів і витрат; - Звірка з формою №2 «Звіт про фінансові результати»; - Перевірка правильності розрахунку податку на прибуток; - Факторний аналіз змін прибутку.
5	Узагальнення результатів	Сформуванню висновки щодо достовірності звітності	<ul style="list-style-type: none"> - Систематизація виявлених порушень; - Підготовка пропозицій з їх усунення; - Формування аудиторського висновку.
6	Післяаудиторний контроль (за потреби)	Перевірити виконання рекомендацій аудитора	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз змін у системі обліку; - Оцінка ефективності усунення помилок; - Надання консультацій керівництву ТОВ «Монтажбудсервіс».

Отже, методика аудиту фінансових результатів ТОВ «Монтажбудсервіс». охоплює послідовні етапи – від планування до складання висновку, спрямовані на перевірку достовірності доходів, витрат і прибутку підприємства.

Окрім того, опрацювання даних Звіту про фінансові результати призначає вживання таких основоположних прийомів контролю: поверхнева формальна перевірка, детальна аналітична перевірка, простий арифметичний підрахунок, перевірка за суттю та значенням. Візіренко С.В., Копил Я.М. наголошують, що «формальна перевірка розвертається у площині візуального дослідження правильності записів всіх реквізитів звіту та демонстрації присутності самостійних змін у встановленій формі, необумовлених корективів, підчисток, факту наявності підписів» [3]. Погоджуємося із ними, що «під час фронтального огляду Звіту про фінансові результати аудитор зобов'язаний звернути увагу на заповнення його адресної частини. Вид діяльності підприємства зобов'язаний відгукуватися тим видам діяльності, які окреслено статутом чи установчим договором. За закономірності ліцензування цього виду діяльності неодмінною є перевірка присутності у підприємства ліцензії та її терміну дії. Варто пам'ятати, що запис у засновницьких документах про те, що фірма може займатися інакшими видами діяльності, не забороненими законодавством не дає йому підстав, створеному, наприклад, для виробництва напівфабрикатів для харчування, займатися операціями з цінними паперами. Формулювання виду діяльності суб'єкта господарювання є серйозним критерієм для пропорційного розмежування доходів і витрат з основної, фінансової та інвестиційної діяльності» [3].

При проведенні аналітичної перевірки даних Звіту про фінансові результати відбувається їх розуміння за підтримкою опрацювання вірогідних залежностей між присутніми показниками з ціллю чергового виявлення визначальних (чи ні) викривлень, дослідження яких за сприянням глибинних та наскрізних тестів дає перспективу поставити ряди

фактів погрішностей та порушень, що можуть спричинювати перекручення звітних даних. Першочергово аудитору потрібно вивчати ті елементи звіту, де аудиторський ризик є найімовірнішим, себто можливість шахрайства чи присутність помилок в обліку, що є для цього контрагента найвірогіднішим. У залежності від цього аудитор мусить виділити перелічення операцій, які варто скоригувати доволі ретельно, а також ті, де вдосталь понадіятися на присутню інформацію отриману від клієнта.

За сприянням банальної арифметичного випробування визначається правильність підсумків у Звіті про фінансові результати (Про сукупний дохід) та розкриваються аномалії, що можуть бути непомітні за здавалось би помилковими арифметичними діями. У подальшому часі варто скоректувати взаємозв'язок існуючих показників, їх віддзеркалення в Головній книзі, а також у зведених синтетичних регістрах та формах аналітичного обліку чи первісних документах.

При перевірці та документальному підтвердженні достовірності інформації, котра зазначена у Звіті про фінансові результати, на думку Лучка М. Р. в представленого зовнішнього аудитора можуть виникнути такі робочі ситуації, коли:

- ✓ «підсумкова інформація, наведена у звіті, відображає правильний та реальний результат фінансово-господарської практики підприємства;

- ✓ повідомлення викривлене спеціально, тобто ймовірно через допущені упущення в обліку, імовірне помилкове тлумачення законів, приблизну інтерпретацію господарських подій та з ряду інших можливих мотивів;

- ✓ можлива інформація у звіті спотворена через хибне її відображення ізольованими працівниками підприємства спеціально через застосування комплексу дій, що спеціально підготовлені для відхилення певної інформації» [18].

Під час аудиторської перевірки ТОВ «Монтажбудсервіс» у 2024 році було констатовано, що представлена у звітності інформація про фінансові

результати підприємства повністю відображає правильний та реальний результат фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства.

Підсумовуючи наведене вважаємо за необхідне побудувати алгоритм аудиторської перевірки правильності відображення в обліку доходів і витрат підприємств, що представлений у додатку А у вигляді блок-схеми, що характеризує всі етапи аудиту із виходом на кінцевий результати аудиту – формування аудиторського висновку з приводу оцінки достовірності інформації про фінансові результати у звітності. Запропоновані частини методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства підстраховуватимуть на шляху до зменшення аудиторського ризику; підвищенню ефективності діяльності аудитора; розбірливому визначенню питань, які мають місце в обліку; спричинять шанс впіймати переконливий та неупереджений висновок стосовно показників фінансово-господарської діяльності суб'єкта перевірки.

ВИСНОВКИ

У даній кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи відображення фінансових результатів підприємства. На основі дослідження різноманітних підходів до визначення поняття з'ясовано, що фінансовий результат є ключовим показником ефективності господарської діяльності, який узагальнює кінцевий підсумок використання ресурсів, відображаючи рівень прибутковості, конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Його сутність полягає у співвідношенні доходів і витрат, що визначає кінцевий економічний ефект діяльності суб'єкта господарювання.

Проаналізовано склад і структуру фінансових результатів, які охоплюють операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства. Визначено, що головним джерелом формування прибутку є операційна діяльність, тоді як інвестиційна та фінансова діяльність формують додаткові можливості для зміцнення фінансової стійкості та підвищення капіталізації підприємства. Отже, фінансові результати є інтегральним показником, який відображає не лише ефективність виробничо-господарських процесів, а й якість управлінських рішень, рівень організації аналізу та аудиту. Теоретичне узагальнення сутності, складових і чинників формування фінансових результатів створює підґрунтя для подальшого практичного аналізу й оцінки ефективності управління ними у наступних розділах кваліфікаційної роботи.

Водночас встановлено, що облікова політика підприємства відіграє важливу роль у процесі формування фінансових результатів, виступаючи своєрідним важелем управління фінансовими потоками. Саме вибір методів оцінки активів, нарахування амортизації, визнання доходів і витрат впливає на достовірність фінансової звітності та реальність показників прибутковості. Раціонально сформована облікова політика сприяє підвищенню прозорості управлінських рішень і забезпечує ефективний контроль за результатами діяльності.

Встановлено, що організація та методика аналізу фінансових результатів мають важливе практичне значення, адже забезпечують керівництво досліджуваного підприємства достовірною та неупередженою інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень, сприяють зміцненню фінансової стабільності підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на ринку. Завдяки проведенню комплексного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, стає можливим виявлення тенденцій їх зміни, оцінка факторів, що впливають на формування прибутку, та визначення резервів підвищення ефективності господарювання. Отже аналіз фінансових результатів сприяє об'єктивній оцінці ефективності використання наявних у підприємства ресурсів, визначенню динаміки рентабельності, а також формуванню обґрунтованих управлінських рішень для покращення показників фінансового стану підприємства.

Отримані показники аналізу фінансових результатів досліджуваного підприємства ТОВ «Монтажбудсервіс» дозволяють зробити наступні висновки стосовно ефективності його діяльності.

Говорячи про динаміку прибутку чітко видно коливання чистого прибутку. Проведений аналіз всіх показників, які прямо впливають на величину чистого прибутку, можна зробити висновок, що найбільшим показник продажів і відповідно доходу від реалізації був у 2024 році, який у порівнянні з 2023 роком зріс на 585,1 тис. грн., або на 32,74%. У 2023 році дохід від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) склав 1786,9 тис. грн, який у порівнянні з 2022 роком знизися на 7329 тис. грн, або на 17,74 %. Як бачимо дохід протягом трьох років коливався.

Наступний аналізований показник собівартості реалізованих готової продукції (товарів, робіт, послуг) також залежить від об'ємів реалізації, але на нього впливають й інші чинники. З табличних даних бачимо, що собівартість має подібну динаміку до чистого доходу. Тобто зменшується у 2023 р. і збільшується у 2024 р. Так у 2022 році даний показник склав

1126,2 тис. грн., у 2023 році знизився на 362,10 тис. грн, або 32,15 % і склав 764,1 тис. грн., та у 2014 році зріс на 638,50 тис. грн. і склав 1402,6 тис. грн.

За досліджуваний період спостерігаємо підвищення коефіцієнта рентабельності активів (всього капіталу) підприємства. Зростання спостерігаємо у 2024 році у порівнянні з 2023 роком. Інформація про показник 2022 відсутня через відсутність фінансової звітності за даний період. Так як даний показник у 2023 р. становив 0,00049, у 2024 р. році він зріс на 0,00172 од. і відповідно склав 0,00221. Така тенденція характеризує позитивну ефективність використання активів підприємства. Спостерігається коливання коефіцієнта рентабельності реалізації. Значний ріст відбувся у 2023 році. Так у 2022 р. даний показник складав 0,482 і у 2023 р. по відношенню до 2012 р. зріс на 0,009 і склав 0,572, а у 2024 р. порівняно із 2023 р. зменшився на 0,163 і склав 0,409. У ТОВ «Монтажбудсервіс» за досліджуваний період бачимо, що коефіцієнт рентабельності чистого прибутку також має змінну динаміку, а саме: у 2023 р. порівняно із 2022р. він знижується на 0,05 і складає 0,001, проте у 2024 р. порівняно із 2023 р. відбувається різке зростання на 0,003, в результаті даний показник у 2024 р. складає 0,004. Бачимо також й коливання рентабельності основної діяльності підприємства. У 2022 р. даний показник складає 0,929, тоді у 2023 р. збільшується на 0,41 і складає 1,339, а у 2024 р. порівняно із 2023 р знову знижується на 0,648 та складає 0,691. Спостерігаємо позитивну динаміку рентабельності власного капіталу. Так у 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник зріс на 0,0018 і склав 0,0023. Прослідковується й зниження періоду окупності власного капіталу. У 2024 р порівняно із 2023р. даний показник впав на 1517 одиниць і склав 434, тоді як у 2023 році складав 1951. Помітне й зростання рентабельності необоротних активів. У 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник зріс на 0,0017 і склав 0,0023, тоді як у 2023 р. складав 0,006. За досліджуваний період термін окупності необоротних активів ТОВ

«Монтажбудсервіс» значно знизився. Це відбулось головним чином за рахунок збільшення рентабельності необоротних активів. Так у 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник знизився на 1236 і відповідно склав 1663 дні. Також коефіцієнт рентабельності оборотних активів має позитивну динаміку: у 2024 р. порівняно із 2023 р. даний показник зріс на 0,0366 і склав 0,0392. У 2024 р. порівняно із 2023 р. показник окупності оборотних активів знизився на 354 і склав 26 днів, тоді як у 2023 р. даний показник склав 380 днів, що є позитивною динамікою.

На основі ряду джерел аудиту, а саме: внутрішніх і зовнішніх документів, облікових реєстрів та звітності, аудитор отримує неупереджену та достовірну інформацію для перевірки реальності, повноти та законності фінансових результатів і підтвердження фінансового стану підприємства. Тобто перед початком аудиту перевіряюча особа мусить опиратися на систему взаємопов'язаних джерел, щоб перевірити достовірність і повноту відображення фінансових результатів і стану підприємства у звітності. Тому нами було згруповано джерела аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства, охарактеризовано кожну із груп та визначено перелік документів, що входитимуть в неї. Після дослідження мети, завдань та ймовірних результатів аудиту було запропоновано схему, що характеризує взаємозв'язок мети аудиту із його результатами.

Дослідуючи методику проведення аудиту фінансових результатів було запропоновано до використання у практичній діяльності ТОВ «Монтажбудсервіс» для внутрішнього аудиту використовувати етапи планування аудиту фінансових результатів, зокрема обґрунтовано мету кожного етапу та детально описано перелік дій аудитора для виконання кожного етапу. Окрім того, запропоновано алгоритм аудиторської перевірки правильності відображення в обліку фінансових результатів, що чітко структуруватиме роботу аудитора для формування аудиторського висновку з приводу оцінки достовірності інформації про фінансові

результати у звітності. Запропоновані частини методики аудиту фінансових результатів функціонування фірми сприятимуть зменшенню аудиторського ризику; підвищенню ефективності діяльності аудитора; виразнім визначенню питань, які присутні в обліку; представлять перспективу прийняти аргументований та об'єктивний висновок щодо показників фінансового-господарської практики суб'єкта перевірки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борняк О.О., Скаско О.І. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності будівельних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2024. Випуск 1(63). С. 259-265.
2. Василюк М., Кузьмін Т., Дмитрів М. Організація обліку та контролю фінансових результатів як складова системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*, 2024. №68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-167>
3. Візіренко С.В., Копил Я.М. Удосконалення методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану. *Управління змінами та інновації*. 2021. № 1. С. 18-23.
4. Гайбура Ю.А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.103.
5. Гайдучок Т., Вітер С., Гданська,Ю. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. *Економіка та суспільство*, 2024. №65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-85>.
6. Домбровська Н.Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 771–775.
7. Жукевич С., Рожелюк В., Портоварас Т., Жук Н., Денчук П. Концепція управління ризиками: інтегральний аналіз за критеріями фінансового стану підприємств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2024. №3(56), С.156–172. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.56.2024.4363>.
8. Задорожний З.-М. В., Омецінська І.Я. Проблемні аспекти обліку фінансових результатів у будівництві *Вісник тернопільського*

національного економічного університету. 2020. №3, 225-237. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.225>.

9. Кобзев І.В., Мельников О.Ф., Мельников О.О. Аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства придатних до прогнозування на формальному рівні в умовах нестабільного розвитку економіки. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. Vol. 2. № 5. pp. 80-94. DOI: 10.46299/j.isjmef.20230205.06.

10. Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16>.

11. Конституція України від 28. 06. 1996 р. № 254к/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>.

12. Королішин М. Сучасні підходи до аудиту фінансових результатів: проблеми та шляхи удосконалення. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали XIV Міжн. наук.-практ. дистанційної конференції (м. Тернопіль, 5 грудня 2025 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2025.

13. Крисоватий А.І., Панасюк В.М., Мельничук І. В. Основи обліку і оподаткування : підручник (е-видання). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 565 с.

14. Круглова О., Козуб В., Козуб С., Наумова Т., Акімова Н., Твердохліб К. Уплив економічних та неекономічних чинників на рентабельність підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Том 1. №. 48. 2023. С. 193-205. DOI: 10.55643/fcaptp.1.48.2023.3918

15. Лега О.В., Прийдак Т.Б., Яловега Л.В., Єрмолаєва М.В., Сіренко О.В. Облікова політика та податкові ризики: сучасні рішення для бізнесу. *Актуальні питання економічних наук*, 2025. №9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15031740>.

16. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67–73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>

17. Луговець Б. Інформаційне забезпечення та процедури аудиту фінансових результатів підприємств іт сфери. *Економіка та суспільство*, 2024. №70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-75>.

18. Лучко М. Р. Аналіз в аудиті: окремі питання застосування. *Економічний аналіз*. 2017. Т. 27. № 4. С. 11–19.

19. Лучко М.Р. Фінансовий моніторинг у контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2022. №4 (77). URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.04.

20. Максимова М.В., Чередниченко Д.С. Теоретичні підходи до формування системи показників оцінки прибутку підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.8.44.

21. Мардус Н.Ю., Брік С.В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Випуск 2 (29). С. 148–153. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/29_2021/24.pdf.

22. Мельничук І.В., Фрицький В.І., Дубчак О.І. Роль обліку та звітності в системі управління економічною безпекою підприємства в кризових умовах. *Бізнес Інформ*. 2024. № 5. С. 236–243. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2024&abstract=2024_5_0_236_243.

23. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>.

24. Нагорна І.В., Бондаренко В.О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

26. Омецінська І., Омецінський О. Аналітичні можливості фінансової звітності та її взаємозв'язок з управлінською звітністю. *Вісник економіки*. 2025. Вип. 1. С. 216–229. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.216.

27. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ. 2020. 330 с.

28. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль, 2020. 366 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/37773>.

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. Зі змінами від 10.01.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

30. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI//ВВР. Зі змінами 11.12.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

31. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність, Закон України від 21.12. 2017 р. № 2258-VIII-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, Закон України від 19.07.1999 р. зі змінами від 16.11.2018р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

33. Пугаченко О.Б., Зарудна Н.Я. Базові, специфічні, глобальні принципи управлінського обліку: склад і кількість. *Економічний простір*. 2021. № 172. С. 73-80.

34. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Податковий контроль як інструмент запобігання тіньовій економіці. Стратегічні пріоритети детінізації України у системі економічної безпеки: макро та мікро вимір : Монографія / За ред. Черевка О.В. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2014. С. 259–280, С. 436–441.

35. Пугаченко О.Б., Зарудна Н.Я., Кундеус О.М. Визначення терміну «документооборот» у законодавчих актах і літературних джерелах. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-57>.

36. Рузакова О.В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. Том 1. № 2. С. 7-13. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-1](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-1).

37. Сірик Т.А. Проблемні питання визначення сутності поняття «фінансовий результат» діяльності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/21_APSN_2016/Economics/7_214588.doc.htm.

38. Скібіцький О., Лучко М. Внутрішній аудит фінансової звітності. *Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 2023. С. 132-134.

39. Співак С., Дідик І., Скурський Т., Житко О. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 702-707. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmgsp.pdf>.

40. Співак С., Королюк Т., Дерейчук О. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення процесу формування звітності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 87. № 2. С. 116-121.

41. Стутут ТОВ «Монтажбудсервіс».

42. Химич І., Різник Н. Фінансово-економічний аналіз підприємств: основа прогнозування позитивних результатів в умовах кризи. *Міжнародний науковий журнал менеджменту, економіки та фінансів*. 2024. № 3 (1). С. 62-71. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240301.06>.

43. Чернишова Л.В. Економічний аналіз суб'єктів господарювання: перспективи розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. № 8 (297). С. 40-47. DOI: [DOI:10.32680/2409-9260-2022-8-297-40-47](https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-8-297-40-47).

44. Шестерняк М.М. Сучасний стан розвитку економічного аналізу. *Соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства*: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 18 квітня 2018 р.). у 2-х т.: Т.1 / ред. кол.:ВННІЕ ТНЕУ. Тернопіль: Крок, 2018. С. 121-123. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/30130/1/121.PDF>.

45. Шестерняк М., Королішин М. Вплив якості аудиту фінансових результатів на ефективність бюджетного планування. *Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків*: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. Вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 50-52. URL: file:///D:/Users/ADMIN/Desktop/Konf_Fin_Oblik_2025.pdf.

46. Шестерняк М.М. Контроль і аудит в системі управління. *Сталий розвиток економіки*, Вип. № 4 (55), 2025. С. 188-196. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1408>

47. Шестерняк М.М. Оцінка стану та тенденцій розвитку надання аудиторських послуг. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 27 грудня 2019 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 269-272. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/37172/1/збірник.pdf#page=269>.

48. Шестерняк М.М., Пастернак М.В. До питання оцінки фінансового стану. *The 8th International scientific and practical conference «Distance learning in universities and modern problems»* (November 07-10, 2023) Budapest, Hungary. International Science Group. 2023. P. 75-79. URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2023/11/DISTANCE-LEARNING-IN-UNIVERSITIES-AND-MODERN-PROBLEMS.pdf>.

49. Klapkiv Y., Klapkiv L., Zarudna N. Online distribution of insurance of civil liability of owners of vehicles, the experience of Poland, opportunities of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 4, № 1, 2018. pp.195-201.

50. Luchko M., Szmitka S., Dziubanovska N., Vovk I. Comparative analysis of business profitability in Ukraine and Poland. *Dirección y Organización*, # 84, 2024, pp. 45-52, doi: 10.37610/84.681

51. Luchko M., Lew G., Ruska R., Vovk I. (2019). Modelling the optimal size of investment portfolio in a non-state pension fund. *Journal of International Studies*, 12(1), 239-252. <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2019/12-1/16>

52. Spivak S., Korolyuk T., Spivak I., Krepych S., Nita B. and Brukhanskyi R. Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS. 2023. 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Wrocław, Poland, 2023, pp. 206-210. Doi: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.

53. Zadorozhnyi Z.-M., Muravskyi M., Humenna-Derij M., Zarudna N. (2022). Innovative Accounting and Audit of the Metaverse Resources. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 10-19. URL: <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.4-02>

ДОДАТКИ